

9.5.2014

Lausuntopyyntö TEM/253/03.01.01./2013

KAUPPA- JA YHDISTYSREKISTERIN PAIKALLISVIRANOMAISTEHTÄVIEN UUELLEEN JÄRJESTÄMINEN

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) on pyytänyt Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) lausuntoa työryhmämuistiosta kauppa- ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaistehtävien uudelleen järjestämiseksi.

Kuten lausuntopyynnössä todetaan, työryhmän asettamisen taustalla on PRH:n Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmaan (VATU) ja sen ydintoimintoanalyysiin tekemä ehdotus kauppa- ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaisten tehtävien keskittämisestä PRH:lle. Tavoitteena on toiminnan tehostaminen ja vaikuttavuuden lisääminen.

PRH toteaa, että VATU-ehdotuksen yhteydessä esitetyt perusteet uudistukselle ovat edelleen voimassa. Kauppa- ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaisten tehtävien keskittämisellä PRH:lle saavutettaisiin huomattavat kustannus- ja henkilötyövuosisäästöt, varmistettaisiin korkeatasoinen ja tasalaatuinen asiakaspalvelu ja edistettäisiin siirtymistä sähköiseen asiointiin. PRH:n ehdotuksen toteuttaminen myötävaikuttaisi merkittävästi hallituksen VATU-ohjelman tavoitteiden saavuttamiseen.

PRH on osallistunut ehdotusta käsittelevän työryhmän työskentelyyn. Työryhmän muistiossa on tuotu esiin jo aikaisemmin esitetyt perusteet kauppa- ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaisten tehtävien keskittämisestä PRH:lle (vaihtoehto 1) ja samalla esitetty tarkentavia tietoja, jotka edelleen korostavat keskittämisen hyötyjä.

PRH katsoo, että ko. työryhmän työn tarkoituksena tulisi olla ollut talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjausten mukaisesti PRH:n VATU -ohjelmaan tekemän ehdotuksen toteuttamisedellytysten selvittäminen ja ehdotuksen toteutuksen määrittely. Työryhmän työskentelyä on kuitenkin vaikeuttanut se, että Talpon linjauksen ja PRH:n VATU-ehdotuksen rinnalle maistraatit ovat nostaneet esiin ehdotuksen (vaihtoehto 2) tehtävien hoitamisesta edelleen maistraateissa.

Tehtävien siirtäminen vaihtoehdon 2 mukaisesti yhdelle tai muutamalle maistraatille niin, että kaikki maistraatit kuitenkin edelleen toimitusilmoitusten vastaanottajina sekä antaisivat tietopalvelua ja neuvontaa, ei vastaa VATU-ohjelman tavoitteita. VATU:n tarkoitus on nimenomaisesti lisätä valtiohallinnon

9.5.2014

vaikuttavuutta, palvelukykyä, tuottavuutta ja taloudellisuutta tekemällä rakenteellisia uudistuksia ja uusimalla toimintotapoja.

PRH:n näkemyksen mukaan ehdotettu vaihtoehto 2 tekisi kauppa- ja yhdistysrekisterin käsittely-, neuvonta- ja tietopalveluiden tuottamisen entistä monimutkaisemmaksi ja toisi palveluiden tuottamiseen lisää toimijoita ja välivaiheita. Tällaisen muutoksen riskinä olisi, että kustannukset kasvavat, käsittelyajat pitenevät ja asiakaspalvelun laatu kärsii.

PRH katsoo, että kauppa- ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaisten tehtävien uudelleen järjestäminen tulee toteuttaa työryhmän mietinnössä esitetyn vaihtoehdon 1 mukaisesti, mikä vastaisi PRH:n alkuperäistä VATU-ehdotusta ja Talpon linjausta. Tämän vaihtoehdon puolesta PRH tuo esiin mietinnössä esitettyjen perusteiden lisäyksenä ja tarkennuksena seuraavaa:

1. Keskittämisen tavoitteena on varmistaa laadukkaat ja tasoltaan yhtenäiset palvelut kauppa- ja yhdistysrekisterin asiakkaille myös asunto-osakeyhtiöasioissa. PRH:n vuosittaisessa asiakastyytyväisyyskyselyssä virasto on saanut erittäin hyvää palautetta palveluiden laadusta. Vastaajista merkittävä osa on asunto-osakeyhtiöitä. Vuonna 2013 toteutetussa kyselyssä vastausten keskiarvo oli 3,96 (asteikolla 1-5), kaupparekisterin palveluihin 3,89 ja yhdistysrekisterin palveluihin 3,90.

PRH käsittelee jo nyt lähes kahtakymmentä erilaista yhteisömuotoa sekä yhdistyksiä ja säätiöitä koskevia ilmoituksia. Näiden käsittelyssä kertynyt asiantuntemus ja palveluprosessien kehittämistyö turvaa myös asunto-osakeyhtiöiden ilmoitusten laadukkaan käsittelyn. Käsittelyn ja neuvonnan keskittäminen PRH:lle luo edellytykset samalle erittäin hyvälle laatutasolle kuin muissakin PRH:n tarjoamissa rekisteripalveluissa.

Nykyinen asunto-osakeyhtiöiden ilmoitusten hajautettu vastaanotto ja käsittely maistraateissa on johtanut siihen, että näiden ilmoitusten käsittelyaika on huomattavasti pidempi kuin PRH:ssa käsiteltävien muiden osakeyhtiöiden ilmoitusten käsittelyaika. Lisäksi käsittelyssä tehdään maistraateissa enemmän virheitä, jolloin ilmoituksista suurempi osa lähtee asiakkaalle korjattavaksi. Maistraattien esittämä vaihtoehto 2 merkitsisi sitä, että ilmoitusten vastaanotto olisi edelleen hajautettu lukuisille viranomaisille, mikä lisää virheiden mahdollisuutta. Mahdollisuus jättää ilmoitus paperilla maistraattien kaikkiin toimipisteisiin ei myöskään ohjaa asiakkaita käyttämään sähköisiä palveluita.

2. Työryhmän raportissa esitetyssä PRH:n asiakaspalvelumallissa palvelu voidaan hoitaa keskitetysti, tehokkaasti ja laadukkaasti. Keskittämisellä pystyttäisiin tuottamaan kansalaisille myös samanlaatuiset palvelut riippumatta asuinpaikasta. PRH on kaksikielinen viranomainen ja se antaa palveluita suomeksi ja ruotsiksi kaikkien yhteisöjen rekisteröinteihin liittyvissä asioissa. Tämä toteutuu myös asunto-osakeyhtiöiden osalta, kun

9.5.2014

niitä koskevien ilmoitusten vastaanotto, käsittely sekä neuvonta keskitetään PRH:lle. Ruotsinkielisten asiakkaiden palvelut tulevat varmasti turvattua PRH:n toimin.

Maistraattien esittämässä mallissa palvelu olisi edelleen mm. paikan päällä tapahtuvaa neuvontaa. Tällaisessa hajautetussa mallissa on kuitenkin hyvin vaikeata saavuttaa kansalaisten tasavertaisen kohtelun kannalta olennainen palveluiden tasainen laatu. Myös palvelun ohjaaminen ja johtaminen on vaikeaa, kun sitä toteutetaan monessa eri pisteessä. Neuvonnan taso ja ilmoitusten käsittelyn taso vaihtelee jo nykyisinkin maistraateissa paljon, eikä tämä ongelma vaihtoehdossa 2 poistuisi.

3. Eri kyselyissä PRH:n asiakkaat ovat erityisesti korostaneet ja toivoneet sähköisiä palveluita ja nopeita käsittelyaikoja, eivät mahdollisuutta jättää ilmoitus paperilla viranomaiselle tai saada henkilökohtaista neuvontaa. Suuntaus näkyy myös siinä, että PRH:n omassa asiakaspalvelussa käyntiasiakkaiden määrä on viime vuosina vähentynyt kymmenillä tuhansilla asiakkailla.

Vaikka paikallisviranomaisten verkostosta luovuttaisiin, olisi asiakkaille jatkossakin mahdollista lähettää ilmoitus paperimuodossa PRH:lle ja tarvittaessa (vielä toistaiseksi) jättää se myös Verohallinnon toimipisteisiin. Jos ehdotetut julkisen hallinnon yhteiset asiakaspalvelupisteet toteutetaan, on näissä palvelupisteissä lisäksi mahdollista tehdä sähköisiä ilmoituksia PRH:lle. Samoin neuvonnan hoitamiseksi näissä pisteissä voitaisiin toteuttaa videoyhteys PRH:n keskitettyyn asiakaspalveluun.

Paikallisviranomaisverkoston ylläpitäminen koko ajan vähenevää asiakastarvetta varten ei ole taloudellisesti tai toiminnallisesti järkevää. Maistraattien palvelupisteiden määrä on viime vuosina vähentynyt ja vähenee myös tehtyjen ehdotusten mukaan jatkossa, eli paikallisesti annettava palvelu vähenee joka tapauksessa.

4. Tehtävien keskittäminen PRH:lle poistaisi nyt aiheutuvan ylimääräisen työn ilmoituksista tehtyjen ilmoitusmaksujen kohdistamisesta, maksujen jakautumisesta ja niiden tilityksessä viranomaisten välillä sekä selkeyttäisi myös maksutason määrittämistä. Valtiontalouden tarkastusvirasto on vuoden 2012 tilintarkastuskertomuksen yhteydessä huomauttanut PRH:ta kaupparekisterin ilmoitusmaksujen kirjanpitoimenettelyiden puutteista. Tämä huomautus johtui osittain myös maistraateista vastaanotettujen ilmoitusten ja niistä perittävien maksujen kohdistamisesta ao. ilmoituksille tehdyistä virheistä.

Maistraattien ehdottama tehtävien siirtäminen vaihtoehdon 2 mukaisesti yhdelle tai muutamalle maistraatille niin, että kaikki maistraatit kuitenkin edelleen toimisivat ilmoitusten vastaanottajina sekä antaisivat tietopalvelua ja neuvontaa, vaikeuttasi entisestään ilmoitusmaksujen kohdentamista ja

9.5.2014

siirtoja eri viranomaisten välillä, koska ilmoitusten vastaanotto, kirjaaminen ja maksujen vastaanotto hajaantuisi entistä laajemmalle joukolle.

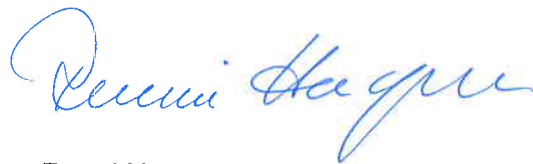
Yhtiöiden, myös asunto-osakeyhtiöiden, edustamiseen liittyvä sähköinen ilmoittaminen on tulossa käyttöön vuoden 2014 aikana (esim. hallitus, prokuristit, toimitusjohtaja, isännöitsijä ja tilintarkastajat) ja yleistä asioiden sähköistä vireillepanoa aletaan rakentaa keväällä 2014. Se saadaan käyttöön vuoden 2015 aikana. Tähän osioon sisältyy myös asunto-osakeyhtiöiden yhtiöjärjestysten muutokset. Näitten sähköisten ilmoitusten oletettu määrä tulee olemaan lähes 90 % kaikista asunto-osakeyhtiöiden kaupparekisteriin tehtävistä ilmoituksista.

Vaihtoehto 1:n mukainen keskittäminen tarkoittaa, että PRH:n palvelut ja niitä tukevan sähköisen järjestelmän ylläpito ja kehittäminen olisivat yhden viranomaisen vastuulla.

Tähän asti PRH on tarjonnut ilmaiseksi maistraateille sähköisen järjestelmän ylläpitoon ja kehittämiseen liittyvät palvelut, koska maistraatit ovat olleet PRH:n paikallisviranomaisia. Mitä pidemmällä sähköistäminen etenee, sitä hankalampaa PRH:n on käytännössä ylläpitää toisen viranomaisen käytössä olevaa järjestelmää ja mm. kouluttaa sen henkilöstöä. Tehtävien siirto yhdelle tai muutamalle maistraatille vaihtoehdon 2 mukaisesti tarkoittaisi sitä, että PRH:n tulisi ryhtyä perimään sähköisten järjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä aiheutuvat kustannukset ao. maistraatilta, mikä entisestään lisäisi viranomaisten välistä rahaliikennettä ja hallinnollista työtä.

Yhteenvetona PRH toteaa, että se on VATU-ehdotuksen yhteydessä ja työryhmämietinnössä tuonut esiin perusteet kauppa- ja yhdistysrekisterin viranomaistehtävien keskittämisestä PRH:lle. Tämän vaihtoehdon kaikki perustelut löytyvät lausunnolla olevasta työryhmämietinnöstä.

PRH katsoo, että valmistelussa tulisi edetä tämän mukaisesti mahdollisimman nopeasti.

Pääjohtaja

Rauni Hagman

Ylijohtaja

Eero Mantere

www.prh.fi